

Az előítélet

Az előítélet tényleges ismeret nélkül való vélemény- és ítéletalkotás arról, amit, vagy akit képtelenek vagyunk elfogadni. Nem tudjuk, vagy nem akarjuk elfogadni, mert féltjük magunkat tőle, Attól félünk, hogyha nem tartanánk „ő” távol magunktól, akkor talán még az is kiderülhetne, hogy jobb nálunk, és ebben a feltételezett „jobb-ságban” szembesülnünk kellene saját rosszaságunkkal. Ez aztán alaposan megingathatná vele szemben képzelt morális fölényünket, és alaposan megtépázhatná én-képünket is. Mit tegyünk hát?

Sokszor a legolcsóbb megoldáshoz folyamodunk: belevetítjük félelmeinket, kicsinyes fenntartásainkat a bizalmatlanul kezelt személybe, tárgyba, vagy jelenségbe és ezek alapján okot teremtünk magunknak arra, hogy lekicsinyeljük.

Énünk automatikus önvédő mechanizmusa ez, a magunkról alkotott pozitív kép megőrzésének egyik eszköze. S minél inkább ragaszkodunk ehhez a gyakran agyonretusált és túlszínezett képhez, annál több előítéletre van szükségünk, Ugyanis az előítélet többnyire valamiféle kisebbségi érzés eleve kudarcra ítélt kompenzálása. Ha valamit, vagy valakit - mint „elő-elíteltet” - alapos tényfeltáró vizsgálat és tárgyalás nélkül a vádlottak padjára ültetünk magunkban, attól még nem remélhetjük személyiségünk megerősödését. Sőt, inkább az ellenkezője következik be.

A leggyakrabban azok hoznak előítéletet másokról, akiknek nincs elég önismeretük és ezért nemcsak másokkal, de saját magukkal sincsenek tisztában. Ezek az emberek nem ismerik saját értékeiket - amelyeknek örülhetnének és amelyek megelégedéssel tölthetnék el őket -, de ugyanakkor a hibáikkal sincsenek tisztában. Mivel nincs bennük harmónia, képtelenek magukat elfogadni. Így aztán nem találják helyüket. Benső bizonytalanság gyötri őket. Másokhoz való viszonyukat többnyire hullámzó érzelmek és vaktában hozott előítéletek határozzák meg.

Ahhoz, hogy kiszabaduljunk előítélkező természetükből, legelőször is alapos önismeretre van szükségünk. Ez - a még fel nem ismert értékeink mellett - természetesen fájdalmas szembesülést jelent a hibáinkkal is. Aki azonban gyengeségből nem vállalja ezt az önmaga árnyékával való nyílt küzdelmet, annak sohasem adatik meg ennek a nemes lovagi tornának a jutalma: a megbocsátás.

Mert az önismeret mezején nem vérontás folyik, a cél nem hibáink lemészárlása. A küzdelem nem a rossz tulajdonságainkkal való végső leszámolást jelenti, hanem pontos számbavételüket és megismerésüket. Ez is elég nagy küzdelem az önmagával eddig elégedett önérzetünknek.

És érdekes módon a megbocsátás nem az „ellenségnek” szól, hanem saját magunknak. Persze, ez nem a hibáinkba való tehetetlen belenyugvást jelenti és nem is valami olcsó feloldozást a felelősség alól, hanem esendő emberi természetünk elfogadását azzal a szándékkal, hogy elszenvedve a bennünk időről-időre kiújuló „rosszat”, mégis megpróbálunk jobbak lenni. Ez benső harmóniánk alapja. Akiben van elég irgalom, ahhoz, hogy megbocsásson magának, az már nem szorul arra, hogy a magában gyűlölt bűnöket előítéletekkel másokba vetítse, és így reméljen kétes benső megtisztulást. Így függ össze az előítélet, az önismeret és a megbocsátás. De a cél egyszerűen csak az: hogy jók legyünk.

Simon András